
Π Α Λ Η Ξ Α Ν Α Μ Ν Η Σ Ε Ι Σ

Ραδιοφωνική έμπομπή διά τήν 14 ην
'Οκτωβρίου, 1973, ήμέραν Κ Υ -
Ρ Ι Α Κ Η Ν καί ώραν : 20.05 έως
20.35'.

Τήν έμπομπήν παρουσιάζουν ό ΚΩΣΤΑΣ
ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ καί ό ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΓΙΑΝΝΟΥ-
ΚΑΚΗΣ. Τραγουδά ή ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΑΟΥ .

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Εδω καί δυό εβδομάδες, αγαπητέ μου Γιάγιο, μιλάμε γιά μιá
έποχή τής πολύ παληάς 'Αθήνας, έδω κι' ένατόν σαράντα χρόνια
όταν άπελευθερώθηκε ή 'Αθήνα καί έγινε πρώτος στρατιωτικός
διοικητής τής 'Αθήνας, ό Χριστόφορος Νέζερ...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ναι, ό Χριστόφορος Νέζερ, βαυαρός ύπολοχαγός, πού τόν αναφέρει
κι' ή 'Ιστορία σάν πρώτο φρούραρχο τής 'Ακροπόλεως. 'Εγγονός
αύτου του βαυαρου ύπολοχαγου, είναι ό Χριστόφορος Νέζερ, ό
μεγάλος μας κωμικός πού πέθανε σέ βαθύ γήρας έδω καί τρία χρό-
νια, όπως επίσης είναι έγγονή του ή γνωστοτάτη ήθοποιός τής
έπιθεωρήσεως Μαρίνα Νέζερ. Αύτά φαντάζομαι ότι τά ξέρουν πολλοί

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ασφαλώς. 'Εμείνο όμως πού σίγουρα δέν ξέρουν είναι ότι αυτός
ό βαυαρός ύπολοχαγός, ό Χριστόφορος Νέζερ, παντρεύτηκε δυό
φορές στήν 'Ελλάδα...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Δυό φορές παντρεύτηκε ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Δυό φορές. 'Η πρώτη του γυναίκα ήτανε από τό Ναύπλιο καί όταν
οέθανε αυτή σέ κάποιον τοκετό, πήρε δευτερη γυναίκα πού καταγό-
τανε από τήν Σμύρνη. Συνολικά, μέ τίς δύο του γυναίκες ό Χρι-
στόφορος Νέζερ, άράδιασε είκοσι έξη παιδιά...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Π ό σ α είπες ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τρόμαξες Γιάγιο ; Είκοσι έξη παιδιά. Γόνιμος άνδρας ό Νέζερ.

- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ   Καί τά εἴκοσι ἕξαι παιδιὰ τοῦ Νέζερ, ζήσανε ὅλα ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ   Σκέφου ὅτι τήν ἐποχή ἐκεῖνη, ἐκατόν σαράντα χρόνια πρίν, ἡ
θνησιμότης στήν παιδική ἡλικία ἦτανε μεγάλη. Ἀρκετά παιδιὰ
πέθαναν πολὺ μικρά. "Ἐτσι ἀπό τά εἴκοσι ἕξαι παιδιὰ τοῦ Χρι-
στοφόρου Νέζερ, μερικὰ πέθαναν σέ βρεφική σχεδόν ἡλικία
καί ἄλλ, τά περισσότερα ὁ βαυαρὸς ὑπολοχαγὸς τά ~~ἐπέλεξε~~
ἐστείλε
στήν Βαυαρία νά τά μεγαλώσουν οἱ γονεῖς του.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ   Καί στήν Ἀθήνα πόσα παιδιὰ ἔμειναν ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ   Τρία. Ἡ Κλεοπάτρα Νέζερ, ὁ Ἀλέξανδρος καί ὁ Κωνσταντῖνος
Νέζερ.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ   Κι' ἔγιναν ἠθοποιοί ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ   Μὴ βιάζεσαι Γιάγκο. Ἡθοποιὸς ἔγινε πρώτη ἡ Κλεοπάτρα Νέζερ
λεπτομέρεια ἄγνωστη γιά τοὺς ἀθηναίους. Εἶχε περάσει τότε
ἀπὸ τήν Ἀθήνα ἡ διάσημη γαλλίδα τραγωδὸς Σάρρα Μπερνάρ μέ
τόν σύζυγό της τόν Ἕλληνα ἠθοποιό Δαμαλᾶ.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ   Ναί, τόν Ἀριστείδη Δαμαλᾶ πού τόν εἶχε ἐρωτευθεῖ ἡ Σάρρα
Μπερνάρ γιά τήν καταπληκτικὴ του ἀνδρική ὀμορφιά. "Ἦτανε λέ-
νε δωστός "Αδωνις κι' ὅποια γυναῖκα τόν ἔβλεπε τόν ἐρωτεπό-
τανε. Μπάμ καί κάτω...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ   Δοιπόν ἡ Σάρρα Μπερνάρ ἔπεισε τήν Κλεοπάτρα Νέζερ νά γίνῃ
ἠθοποιός, γιατί ἦτανε κι' αὐτὴ πολὺ ὀμορφη. "Ἐγινε ἠθοποιός
ἡ Κλεοπάτρα καί παντρεύτηκε σχεδόν ἀμέσως ἓναν ἀθηναῖο ἠθο-
ποιό τόν Σπύρο Κολλυβᾶ...
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ   Μὴν μοῦ πῆς ὅτι ἡ μεταγενέστερη Μελπομένη Κολλυβᾶ, ἡ πρωτα-
γωνίστρια ἀργότερα τῆς ὀπερέττας, εἶναι κόρη τῆς Κλεοπάτρας
Νέζερ καί τοῦ Σπύρου Κολλυβᾶ
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ   Στό λέω γιατί ἔτσι εἶναι. Ἡ ὑψίφωνος Μελπομένη Κολλυβᾶ τῆς
ὀπερέττας, εἶναι κι' αὐτὴ ἔγγονή τοῦ Χριστοφόρου Νέζερ τοῦ
βαυαροῦ ὑπολοχαγοῦ τοῦ "Οθωνος.
- ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ   Ἀπίθανες συγγένειες ἀποκαλύπτει ἡ συζήτησί μας. Καί ποιό
ἄλλο παιδί τοῦ βαυαροῦ ὑπολοχαγοῦ ἔγινε ἠθοποιός ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ο Κωνσταντίνος Νέζερ πολύ αργότερα. Αὐτός ἔγινε στήν ἀρχή καθηγητής τῆς Γερμανικῆς. Φαίνεται πῶς ὅλα τὰ παιδιὰ τοῦ Νέζερ ξέρανε γερμανικά ἀπό τόν πατέρα τους. Καί ὁ Κώστας ὁ Νέζερ ἐδίδασκε γερμανικά - ἔγινε μάλιστα καί καθηγητής τῆς Γερμανικῆς στήν Σχολή Εὐελπίδων - καί πολύ αργότερα ἡ ἀδελφή του ἡ Κλεοπάτρα, τόν ἔπεισε νά γίνη ἡθοποιός καί νά μεταφράζη μάλιστα καί γερμανικά ἔργα.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Εἶπες ὁ Κώστας ὁ Νέζερ. Τώρα μπορῶ ἐγώ νά συμπληρώσω τήν οἰκογένεια Νέζερ, γιατί τόν Κώστα τόν Νέζερ τόν γνωρίσαμε νομίζω. Κόρη τοῦ Κώστα Νέζερ εἶναι ἡ γνωστοτάτη μας πρωταγωνίστρια τοῦ μουσικοῦ θεάτρου Μαρίνα Νέζερ, πού εἶναι κι' αὐτή κατ'εὐθεΐαν ἀπόγονος καί ἐγγονή τοῦ βαυαροῦ ὑπολοχαγοῦ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ακριβῶς. Καί φθάνομε στόν Χριστόφορο Νέζερ, τόν μεγάλο μας κωμικό. Αὐτός εἶναι παιδί τοῦ ἄλλου Νέζερ, τοῦ 'Αλεξάνδρου πού ἦτανε σ' ὅλη του τήν ζωή διερμηνεύς στ' Ἀνάκτορα τοῦ "Οθωνος καί αργότερα στό Παλάτι τοῦ Γεωργίου τοῦ πρώτου. Βέβαια ὁ 'Αλέξανδρος Νέζερ, ἔκανε κι' ἄλλα τρία παιδιὰ πού ἔγιναν ἐπίσης ἡθοποιοί, τόν Θεμιστοκλῆ Νέζερ πού ἦτανε γνωστός στό θέατρο σάν Φλιφλῆς. Αὐτός ἔγινε αργότερα καί λοχαγός τοῦ ἑλληνικοῦ στρατοῦ μέ τήν ιδιότητα τοῦ ἐθνικοῦ ποιητοῦ καί ἐμφυχτοῦ τῶν πολεμιστῶν στόν πόλεμο τοῦ 40, τήν Μαρίνα Νέζερ, ὅχι αὐτήν γιά τήν ὁποία μιλήσαμε, μά μιά ἄλλη πού πέθανε ἀρκετά νέα καί τόν Στέφανο Νέζερ, πού ἐγκατέλειψε τό ἐπάγγελμα νωρίς καί ἀσχολήθηκε με ἄλλες ἐργασίες. Αὐτός ὁ Στέφανος Νέζερ, γιά ἀνάμνησι τοῦ παποῦ του βαυαροῦ ὑπολοχαγοῦ, ἴδρυσε τήν 'Οθωνική 'Εταιρεία τῆς ὁποίας εἶναι σήμερα Πρόεδρος.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί ἡ ἱστορία τῆς οἰκογενείας Νέζερ τελειώνει. Δέν μπορεῖ κανεῖς νά πῆ ὅτι μέ τό γεννεαλογικό δέντρο τῶν Νέζερ, φύγαμε ἀπό τόν σιοπό τῆς ἐμπομπῆς μας, γιατί ἡ οἰκογένεια Νέζερ, παρ' αὐτήν βαυαρική της προέλευσι, εἶναι μιά ἀθηναϊκή φαμίλια 140 ἐτῶν.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καί τώρα, μιά καί βρεθήκαμε σ'αυτήν τήν πρό. ~~α~~ ενός αιώνας καί πλέον, εποχή, αξίζει νά θυμηθοῦμε καί τί τραγουδοῦσαν τότε οἱ ἀθηναῖοι.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Τί νά τραγουδοῦσαν οἱ κακόμοιροι ; "Ἐβροιωθάν τήν ἀνάγκη νά τραγουδήσουν, μά οὔτε ~~α~~ στίχους εἶχανε τῆς προκοπῆς, οὔτε υπεύθυνη μελωδία. Μουσικοσυνθέτες, ἔστω καί λαϊκοί, δέν εἶχαν ἀκόμη φανεῖ ἀφοῦ ὁ Νικόλαος Κόκκινος, ὁ περόφημος κανταδόρος ἄρχισε νά παρουσιάζη δικές του καντάδες γύρω στά 1880. Τί ἔκαναν λοιπόν οἱ κανταδόροι ; "Ἐπαίρναν ξένες μελωδίες, κυρίως ἀπό τά Ἑπτάνησα, ἐπηρεασμένες φυσικά ἀπό τήν ἰταλική μουσική καί προσαρμόζανε στίχους ἐλληνικούς, μπερδεύοντας τήν καθαρεύουσα μέ τήν δημοτική καί λαϊκή γλῶσσα. Παράδειγμα κλασσιῆς μορφῆς καντάδας : Πρωῖαν σέ εἶδον,, (καθαρεύουσα) μαλλιὰ ξεπλεγμένα (δημοτική), στούς ὠμούς ριγμένα (δημοτική) καί εἶπον εὐθύς... (καθαρεύουσα). Ὡ εἶθε νά ἦσο, γλυκεῖα κυρά μου, ἢ περιστερὰ μου (καθαρεύουσα, κοντά μου νά ῥθῆς δημοτική. Συμφωνεῖς ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἀσφαλῶς συμφωνῶ, ἀλλά μέ τό μπερδεμα αὐτό τῆς γλώσσας καί τήν ἰταλικῆς προελεύσεως μελωδία, ἐγαλουχήθησαν τουλάχιστον ^{χιλιάδες} ~~α~~ τρεῖς γεννεές ἐλλήνων καί ~~α~~ μάτια ἀκριύσανε μέ τούς στίχους αὐτούς.

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γι'αὐτό λοιπόν αξίζει νά τούς ξαναθυμηθοῦμε μέ τήν μελωδία τους .

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (Μέ συνοδεία πιάνου) Πρωῖαν σέ εἶδον - μαλλιὰ ξεπλεγμένα
Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Φαντάζεσαι Γιάγιο τήν σικηνή ; Νύχτα... ὁ δρόμος ἔρημος καί σκοτεινός, γιατί οἱ δήμαρχοι δέν ἄναβαν τά λαδοφάναρα...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ἀπό μακρῶς, ἀκούγεται μιά καντάδα νά κοντοζυγώνη μέ τά ἀνομπανιαμένα τῆς κιθάρας... Τά κορίτσια τῆς γειτονιάς, ὅσα εἶχανε λόγους νά πιστεύουν ὅτι ἡ καντάδα ἦτανε γιάυτά, παραδοκοῦσαν πίσω ἀπό τίς γρίλλιες...

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ ^{κάποιο} Καί καμμιά φορά, τύχαινε ~~κάποιο~~ τολμηρό κορίτσι νά κόψη...
 μπαλονιού
 ένα γαρύφαλο από τήν γλάστρα του ~~καταλαβαίνω~~ καί νά τό πετάξη
 στους κανταδόρους... Αυτό βέβαια ήτανε σημεῖον αποδοχῆς τῆς
 καντάδας καί ἐνίσχυε τούς κανταδόρους πού ἐξακολουθοῦσαν μέ
 ἄλλο τραγοῦδι, ἕως ὄτου...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ξέρω. "Ἐως ὄτου κάποιος γείτονας πού εἶχε ἐνοχληθεῖ ἀπό τήν
 καντάδα, ἔβγαινε στό παράθυρό του καί ἀπειλοῦσε τούς κανταδό-
 ρους μέ κατάβρεγμα...κι' ἐνεῖνοι φυσικά, τό βάζανε στά πόδια.
 "Ὅμως μπορούμε νομίζω νά προχωρήσωμε λίγο στήν ἐποχή καί νά
 φτάσωμε σέ κάπως μεταγενέστερα χρόνια, σχετικά μέ τά συνοικέ-
 σια πού λέγαμε τήν περασμένη Κυριακή, ἢ μᾶλλον μέ τά γεύματα
 τῆς γνωριμίας.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τά γεύματα τῆς γνωριμίας τῶν μελλονύμφων εἶναι πολύ ἀργότερα
 γύρω στά 1900. "Ὅμως στήν ἐποχή γιά τήν ὁποία μιλάμε τώρα,
 1860 μέ 1870, τά συνοικέσια γινόντουσαν μέ ἄλλον τρόπο.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ξέρω. Θά μοῦ πῆς μέ τίς προξενήτρες.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ακριβῶς, μέ τίς προξενήτρες. 'Ἀρνεῖ νά σοῦ πῶ Γιάγκο ὅτι τό
 ἐπάγγελμα τῆς προξενήτρας ἦτανε πολύ διαδεδομένο στήν παληά
 τήν 'Αθήνα. Χαρακτηριστικό τοῦ ἐπαγγέλματος τῆς προξενήτρας
 ἦτανε ὅτι ὅταν πήγαινε γιά προξενιό γιά λογαριασμό ἑνός ὑπο-
 ψηφίου γαμπροῦ στό σπίτι τῆς ὑποψήφιας νύφης, φοροῦσε παπού-
 τσια παραταιρα, ἕνα μαῦρο κι' ἕνα καφέ ἢ μᾶλλον ὅπως τό λέγανε
 τότε, παποῦτσι κ α φ ε δ ί ...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ ~~κα~~ Καταλαβαίνω τό συμβολικό τῶν διχρώμων ὑποδημάτων. Πήγαινε
 κατ' ἀρχήν ἡ προξενήτρα νά συμβιάση δυό ἄτομα πού δέν εἶχανε
 καμμιά σχέσι μεταξύ τους. Κι' ἂν τό προξενιό πετύχαινε, ἡ προ-
 ξενήτρα ἐπέστρεφε στήν βάσι τῆς, μέ ὅμοια παπούτσια...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ακριβῶς.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Καί ὁ γαμπρός πού περίμενε κάπου, σέ κανένα καφενεδάκι τῆς
 γειτονιάς, τήν ἔβλεπε ἀπό μακριά καί ἠσύχαζε ἡ ψυχή του.

- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Ας αφήσωμε τὰ παλαιὰ προξενιά νά ποῦμε κάτι ἄλλο. Τὴν πε-
ρασμένη Κυριακὴ, ἀγαπητέ μου Γιάγκο, μιλούσαμε γιὰ ἓνα ἐργο-
στάσιο τσιμέντων στὸν Πειραιᾶ, πού εἶχε στὰ 1903, ἐδῶ κι' ἐ-
βδομηντα~~εξοχί~~^{ἀκριβῶς} χρόνια ἀριθμὸ τηλεφώνου : 80.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ναί, τό θυμάμαι αὐτό.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Λοιπόν, εἶχαμε μιὰ φιλική ὑπόδειξι σ' αὐτό τό ζήτημα. Κάποιος
καλὸς καί παλαιὸς φίλος, ὁ Χαρίλαος Κορωνεῖτος, γόνος μεγάλης
ἐμπορικῆς οἰκογενείας, μοῦ τηλεφώνησε ὅτι τό γραφεῖο τοῦ πα-
τέρα του στὸν Πειραιᾶ, εἶχε αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν ἐποχὴ ἀριθμὸ
τηλεφώνου : 18.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γιὰ σιέφου, ἓνα διψήφιο ἀριθμὸ, ἐνῶ μέσα σ' ἐβδομηντα χρόνια
οἱ ἀριθμοὶ τῶν τηλεφώνων ἔχουν γίνει ἐπταψήφιοι...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Αὐτὰ βέβαια στὸν Πειραιᾶ. Στὴν Ἀθήνα, ἦτανε πιὸ προχωρημένα
τὰ πράγματα, ἀφοῦ ἡ ἐφημερὶς Ἀθηναί τοῦ Γεωργίου Πάπ, σημει-
ώνει στὴν προμετωπίδα της : Ἀριθμὸς τηλεφώνου 201 !...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ 201 !... Πότε ἀκριβῶς ; Στὰ 1903 ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ἐνα χρόνο νωρίτερα, στὰ 1902. Ἐννοεῖται ὅτι τό τηλέφωνο
ἐκεῖνη τὴν ἐποχὴ ἦτανε δῶρον ἄδωρον. Δούλευε μέ τό χεροῦλι.
Γιρ... γιρ... γιρ... Κέντρον ; Καμμιά ἀπάντησις... Ξανά καί
πάλι τό χεροῦλι...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Γιρ... γιρ... γιρ... Κέντρον ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. Ἀριθμὸ παρακαλῶ ;
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μοῦ δίδετε 197 ;
- ~~εὐκρίτως~~
ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μάλιστα. "Ακουγες στὸ ἀκουστικὸ σου διάφορα κουδουνίσματα :
Νρτίν, ντρίν,, γιρ... γιρ... καί ὕστερα τὴν φωνὴ τῆς τηλεφω-
νητρίας : Ὁμιλεῖ. Ἀργότερα παρακαλῶ...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Κι' αὐτό τό ἀργότερα δέν ἐρχότανε ποτέ ἢ σχεδὸν ποτέ...
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τόσο πού ξεκινοῦσε ὅποιος ἤθελε νὰ τηλεφωνήσῃ, ἔπαιρνε ἓνα
μόνιππο ἀμαξάκι, πήγαινε ἐκεῖ ὅπου ἤθελε κι' ἔκανε τὴν δου-
λειά του

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καλά, αὐτά ἦτανε τὰ πρῶτα τηλέφωνα πού ἐλειτούργησαν στήν Ἀθήνα καί στόν Πειραιᾶ. Ὅμως τὰ πρῶτα πρῶτα τηλέφωνα πότε ἤρθανε στήν Ἀθήνα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Γύρω στά 1900 νομίζω. Οἱ ἀθηναῖοι δέν δείξανε μέγαν ἐνθουσιασμό γιά τήν καινοϋργία ἐφεύρεσι. Τί χρειάζεται τό τηλέφωνο λέγανε. Θέλεις νά μιλήσης μέ κάποιον ; Παίρνεις τὰ ποδαράκια καί πηγαίνεις. Χαρακτηριστικό εἶναι ὅτι ἀπό τίς ἐφημερίδες τῆς ἐποχῆς, μόνο τό " Ἐμπρός " τοῦ Καλαποθάκη ἔκανε ἐγκατάστασι τηλεφώνου. Οἱ διευθυνταί τῶν ἄλλων ἐφημερίδων τόν κοροῦδεύανε : Μεγαλιάνεσαι Καλαποθάκη, τοῦ λέγανε. Τί τό θέλεις τό καβουρδιστήρι ;

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Καβουρδιστήρι τό λέγανε τό τηλέφωνο ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Καβουρδιστήρι, γιατί εἶχε τόν μικρό στρόφαλο πού τόν γυρίζανε γιά νά καλέσπυνε τό κέντρο. Καί εἶπε ὁ Καλαποθάκης : Βρέ παιδι τυχαίνει κάποιο δυστύχημα, κάποιο ἔγκλημα, μιά πυρκαγιά. Νά μὴν ἐπικοινωνήσῃ ἡ ἐφημερίδα μέ τήν Ἀστυνομία ; Καί τί τοὺς ἔχεις τοῦξ συντάκτες ; Νά τεμπελιάζουν ; Νά τρέχουν δύο τρεῖς φορές τήν ἡμέρα στά ἀστυνομικά τμήματα νά μαθαίνουν τὰ νέα...

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ἡ Ἀθήνα πάλευε μεταξύ τοῦ μοντερνισμοῦ πού προσπαθοῦσε νά εἰσχρήσῃ στήν πόλι καί στήν ζωή καί τοῦ ρομαντισμοῦ, πού δέν ἐννοοῦσε νά ξεκολλήσῃ. Κι' ἐνῶ οἱ ἀθηναῖοι δεχόντουσαν μέ δισταγμό τό τηλέφωνο, οἱ δρόμοι τῆς Ἀθήνας ἐξακολουθοῦσαν τήν νύχτα ν' ἀντηχοῦν ἀπό παλαιές καντάδες : Εἰς τό ρεῦμα τῆς ζωῆς μου... διατί νά σ' ἀπαντήσω...

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Εἰς τό ρεῦμα τῆς ζωῆς μου
διατί μά σ' ἀπαντήσω...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Ὅμως μιά νύχτα καί μόνο, ἔφτασε γιά νά κἀνῃ τοὺς διευθυντάς τῶν ἐφημερίδων ν' ἀλλάξουν γνώμη γιά τήν χρησιμότητα τοῦ τηλεφώνου.

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ήτανε δυνατόν ν' αλλάξουν γνώμη σέ μιά νύχτα μόνο ; Μά τί συνέβη ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μιά καταστροφή. Μιά τρομακτική θύελλα, μέ κατακλυσμιαία βροχή έσάρωσε όλόκληρες ώρες τήν 'Αθήνα καί τόν Πειραιά. "Ομως τίς περισσότερες καί πιό τραγικές καταστροφές τίς έπαθε ό Πειραιάς ... Μερικοί πού είχαν προλάβει ν' άνεβούν στήν 'Αθήνα μέ τόν σιδηρόδρομο, έρχισαν νά διξηγούνται τρομακτικά γεγονότα. "Ολα τά υπόγεια του Πειραιώς είχανε πλημμυρίσει, σπίτια είχανε καταπέσει, έμπορεύματα είχανε καταστραφεί, ανθρώπινα θύματα ύπήρχαν πολλά...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Θ' άναστατώθηκε ή 'Αθήνα... 'Η άγωνία του κόσμου θά ήτανε μεγάλη
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Φυσικά οι έφημερίδες έστειλαν συντάκτες στόν Πειραιά μέ τόν σιδηρόδρομο, μά ή συγκοινωνία είχε διακοπεί καί μέσα σ' αυτήν τήν άπόγνωση, διεδόθη ότι ή έφημερίς 'Εμπρός του Καλαποθάκη θά είχε τήν έπομένη πλήρη περιγραφή τής καταστροφής με όνόματα θυμάτων κι' ότι όλες αυτές τίς λεπτομέρειες τίς είχε πάρει τηλεφωνικά από τήν διεύθυνση τής άστυνομίας του Πειραιώς.
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μαντεύω τήν συνέχεια. "Ολοι οι διευθύνται των άλλων έφημερίδων θά παρειάλεσαν τόν Καλαποθάκη νά τους δώση μερικές λεπτομέρειες καί ό Καλαποθάκης, πολύ δικαίως, θ' άρνήθηκε.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Απ'έναντίας, έδέχθηκε, αλλά υπό ένα όρον. Θά δημοσιεύανε οι έφημερίδες στήν αρχή τής περιγραφής, μέ κεφαλαία στοιχεία : Διά του τηλεφώνου τής έφημερίδος " 'Εμπρός ".
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Μπράβο του. ~~Παρακάτω~~ Εύγενικό, ίποτικό, έξυπνο καί έμπορικώτατο. Φαντάζομαι όμως ότι τήν έπομένη τό πρωϊ, όλες οι έφημερίδες θά έναμαν αίτήσεις γιά νά βάλουν τηλέφωνα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ακριβώς. Αύτή είναι μιά τραγική περιπέτεια, συνδεδεμένη μέ τήν ιστορία του τηλεφώνου στήν 'Ελλάδα.

Γ ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ἦ Πάντως, τό τηλέφωνο καί ἡ ἐπικράτησίς του, ἰδίως στά νεώ-
τερα χρόνια, ἐξηφάνισε κάποιο μικροεπάγγελμα στήν Ἀθήνα.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Τί ἐννοεῖς ;

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Ἐννοῶ ὅτι καί πρίν ἀπό τόν τελευταῖο παγκόσμιο πόλεμο τοῦ
1940, οἱ δρόμοι τῆς Ἀθήνας ἦταν γεμάτοι ἀπό μικρούς πλανό-
διους ἐπαγγελματίες, τά λουστράκια, πού γύριζαν παντοῦ διαλα-
λῶντας : Λουστρός, βερνίκι εὐρωπαϊκό. Φυσικά δέν ἦτανε μόνη
τους δουλειά νά γυαλίζουν παπούτσια. "Ἐκαναν καί θελήματα.
"Ἐβγαίνε κάποιος στό μαγαζί του καί φώναζε : Ψίτ... λουστρός.
Πετάξου στό σπῖτι μου νά δώσης αὐτό τό σημεῖωμα. Γλήγορα σάν
τό πουλί... Δέν γινότανε αὐτό ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Πολύ πολύ συχνά καί μπράβο Γιάγιο πού τό σκέφθηκες. Τό λου-
στράκι ἔφηνε τό κασελάκι του στήν εἴσοδο τοῦ μαγαζιοῦ καί
ἔπαιρνε δρόμο. Μισή ὥρα θά ἔκανε νά πάη καί νά ῥθῃ. Μιά δραχ-
μή θά ἔπαιρνε. Θά ἔβγαζε μιᾶ δραχμή γυαλίζοντας παπούτσια σέ
μισή ὥρα ; Ἀσφαλῶς ὄχι, ἀφοῦ τό γυάλισμα εἶχε μιᾶ πεντάρα.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Μιά πεντάρα εἶχε τό γυάλισμα ;

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Στόν δρόμο, ἀπό τοῦς πλανόδιους. "Ὁμως ὑπῆρχαν καί οἱ σταθ-
μεύοντας στήν πλατεῖα Ὁμονοίας, γύρω γύρω στό περιβολάκι πού
ἐπαίρναν μιᾶ δεκάρα.

ΓΙΑΝΝΙΑΔΗΣ Τί νά σοῦ πῶ ἀγαπητέ μου Δημήτρη. Δέν μπορῶ νά φαντασθῶ τήν
πλατεῖα Ὁμονοίας μέ λουστράκια γύρω γύρω.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Μήπως ἐγώ μπορῶ νά τήν ἀναπολήσω μ' ὄλο πού τήν ἔχῃ ζήσει καί
τήν ἔχω ἰδεῖ. Τήν ξαναβλέπω μέ τήν σκέφι μου σάν θολή ἀνάμνησι
σάν ἀκουαρέλλα ξεθωρισμένη ἀπό τόν καιρό. "Ἡ μήπως μπορῶ νά
φανταστῶ τοῦς κανταδόρους νά γυρίζουνε στά σοκάκια καί νά τρα-
γουδᾶνε : Ποιά εἶναι ἐκεῖνη, πού κατεβαίνει, ασπροντυμένη,
ἀπ' τό βουνό...

ΚΛΕΙΩ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνόδειά πιάν υ) Ποιά εἶν' ἐκεῖνη - πού κατεβαίνει...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.

- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Ποιά είναι εκείνη που κατεβαίνει... "Έχω την γνώμη ότι αυτό τό τραγούδι, θά ήτανε από τά πρώτα ρομαντικά τραγούδια που βγήκανε από χείλη κανταδόρων. Οί στίχοι του είναι γραμμένοι από τόν έθνικό ποιητή Διονύσιο Σολωμό. Καί θά τό τραγούδησαν πρώτα στά 'Επτάνησα καί ύστερα από τήν "Ένωση τής 'Επτανήσου στα 1863, θά έφτασε καί στην 'Αθήνα.
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ Λογικά έτσι πρέξει νά είναι, όμως δέν αποικλείεται νά είχε γίνει γνωστό καί νωρίτερα, γιατί ζακυνθινοί καί γενικά έπτανήσιοι έρχόντουσαν πολύ συχνά στην 'Αθήνα. "Ήτανε οί περίφημοι λιμοκοντόροι, όπως τούς είχε αποκαλέσει ο άθηναϊκός λαός
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ Λιμοκοντόρους, γιατί ; Πώς δημιουργήθηκε αυτή ή λέξις ;
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ "Έχομε ξαναπει ότι ο λαός τής 'Αθήνας, ήτανε πάντα σκόπτης για κάθε τί καινούργιο που έβλεπε. Τήν εποχή λοιπόν εκείνη, στά 1850, που οί περισσότεροι άθηναίοι φορούσανε φουστανέλλα καί στην Βουλή των 'Ελλήνων, περισσότεροι ήτανε οί φουστανελλοφόροι βουλευτές από τύς φραγκοφορεμένους, ήτανε φυσικό να θέλουν οί άθηναίοι νά είρωνευθουν αυτούς τούς φραγκοφορεμένους έπτανησίους, που λέγανε όλου πώς είχανε τίτλο κόντε. "Ήσαν όμως οί άθηναίοι ότι όλου αυτού, έρχόντουσαν στην 'Αθήνα για νά παντρευθουν καί νά παρπουνε καμμιά προίκα. "Έτσι, ο λαός τούς θεωρούσε πεινασμένους, ότι είχανε λίμα καί τούς απειάλεσε λιμοκοντόρους...
- ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ "Ωστε αυτή είναι λοιπόν ή προέλευσις τής λέξεως λιμοκοντόρος. "Όμως νομίζω, για νά ποθμε του στραβου τό δίκαλο, ότι δέν έφταιγε τόσο ο άθηναϊκός λαός για αυτήν τήν σκληρή είφωνεία όσο ο Καραγκιόζης
- ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ 'Ομολογώ ότι αυτήν τήν θεωρία δέν τήν έχω ξανακούσει ποτέ. Δέν μου τήν κάνεις λιανά, νά τήν πιάσω ;

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

Κι' ἐγώ σοῦ ὁμολογῶ ὅτι δέν εἶναι δική μου θεωρία, μά κάπου τήν ἔχω ἀκούσει. "Όταν ἄρχισαν νά ἔρωονται ἑπτανήσιοι στήν Ἀθήνα. Ἰδίως ζακυνθινοί πού ἔκαναν ἐντύπωση μέ τό ἑπτωνησιακό τους γλωσσικό ἰδίωμα, ὁ παραγλιοζοπαίκτης Μίμαρος, ὁ περόφημος Μίμαρος ὁ δάσκαλος ἀργότερα τοῦ παραγλιοζοπαίκτη Μόλλα, προσέθεσε στούς ἥρωες τῆς ὀθόνης του καί ἕναν τέτοιο τύπο, λόγω ἐπικαιρότητας, τόν Σιόρ Διονύσιο, πού ἔβγαλινε στό πανί τοῦ Καραγκιόζη μέ τήν κιθάρα του κρεμασμένη στόν ὤμο του, τό γνωστό κιθαρόνι του καί τήν βελάδα του, καί ἐπίσης γνωστή σάν βελαδόνι. Αὐτός ὁ παραγλιοζοπαίκτης τοῦς ἐσατύρισε πρῶτος - δέν ὑπῆρχε τότε ἐπιθεώρησις πού νά σατυρίζη πρόσωπα καί γεγονότα καί ἀπ' αὐτόν ἔβγῃε ἡ λέξις : Λιμοκοντόρος, ἀπό τό τραγουδι πού ἔλεγε ὁ Καραγκιόζης γιά τόν Σιόρ Διονύσιο : Λιμοκοντόρος πέρασε καί βρῆκε μιᾶ δεκάρα - κι' ἀπό τήν πεῖνα τήν πολλή, τήν πῆρε κουράμanna καί τά λοιπά καί τά λοιπά.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

"Όπως καί νά 'ναι, αὐτή ἡ θεωρία ἔχει μιᾶ λογική βάσι γιατί καί ἡ μελωδία τοῦ τραγουδιοῦ τοῦ Λιμοκοντόρου, συμφωνεῖ μέ τήν ἐποχή ἐκείνη. Οἱ καϊκί στίχοι τοῦ Λιμοκοντόρου, τραγουδιούνται στό μοτίβο : Πιπίνα μου ἀφρόπλαστη...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

Βλέπεις λοιπόν ὅτι ἀπό τότε εἶχανε ἀρχίσει οἱ παρωδίες τραγουδιῶν σέ γνωστές μελωδίες.

ΓΙΑΝΝΟΥΚΑΚΗΣ

Μά ἡ παρωδία, Γιάγκο μου, εἶναι μέρος τῆς σιωπητικῆς καί εἰρωνικῆς διαθέσεως ἐνός λαοῦ. "Όλοι ξέρομε τήν πρώτη ρομάντζα πού ἀκούστηκε σ' ἑλληνική γλῶσσα : Βλέπω στόν οὐρανό, τ' ἄστρο τό λαμπερό... Ξέρεις ὅτι στήν ἐποχή τοῦ ἀποικεισμοῦ, στά 1918 ἐδῶ καί πενήντα πέντε χρόνια, οἱ Ἀθηναῖοι σατυρίζοντας τήν πεῖνα τους ~~τραγουδώντας~~ τραγουδώντας : Βλέπω στόν οὐρανό, ἕνα φωμί διπλό, μά σάν στή γῆ μοιτῶ - τό ἔχασα κι' αὐτό...

ΓΙΑΝΝΙΔΗΣ

Καλά πού τό λές. Μά ἄλλη μία ἀπόδειξις. Μά νομίζω ὅτι ἀρκετά φλυαρήσαμε κι' ἀπόφε καί καιρός εἶναι νά τελειώσωμε μέ κανένα εὐθυμο τραγουδάκι.

ΚΛΕΙΒ ΔΕΝΑΡΔΟΥ (μέ συνοδεία πιάνου) Μπαίνω σ' ένα περιβόλι
βλέπω μιά μικρή ξανθή
τήν ρω α για τ' όνομά της
καί μου λέει : Την λέν Κική...

Κ.τ.λ. Κ.τ.λ.